

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียน

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูบรรณารักษ์ จำนวน 107 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 107 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 2 ฉบับคือ แบบสอบถามครูบรรณารักษ์ และแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามครูบรรณารักษ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในด้านการจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การแนะนำหนังสือ การแข่งขันตอบปัญหา และการรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน ตอนที่ 3 เห็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่วนแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านงบประมาณและการส่งเสริมบุคลากร

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบสอบถามไปถาม ครูบรรณารักษ์ และผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 24 เขตจำนวน 107 โรงเรียนโดยส่วนใหญ่ของแบบสอบถามจะนำไปให้ที่โรงเรียนพร้อมทั้งเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบ ความเรียง และสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เป็นหญิงมีอายุระหว่าง 31-35 ปี มีวุฒิทางการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี มีวุฒิปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รัชการมา เป็นเวลานานระหว่าง 1-5 ปี ทำหน้าที่บรรณารักษ์อยู่ระหว่าง 1-5 ปี ต้องทำการสอนด้วยสัปดาห์ละ 15-30 คาบ เคยผ่านการดูงานด้านห้องสมุดโรงเรียนมาแล้ว

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นชายมีอายุมากกว่า 50 ปี มีวุฒิทางการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการบริหารนานระหว่าง 6-10 ปี มีประสบการณ์ด้านห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาโดยเคยเรียนเป็นบางวิชาในสถาบันการศึกษา

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุก ๆ เดือน เพื่อชักจูงและเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูได้อ่านหนังสือ โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ก่อนด้วยวิธีการติดป้ายประกาศ รองลงมาใช้วิธีประกาศหน้าเสาธง วิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยคือการประกาศในห้องประชุม ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เคยจัดส่วนใหญ่เป็นการเล่านิทาน รองลงมาคือการแนะนำหนังสือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีการจัดน้อยคือ การประกวดเรียงความ การคัดลายมือ การโต้วาที

2.2 การจัดนิทรรศการครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อชักจูงให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด รองลงมาคือเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้ บริเวณที่ใช้ในการจัดนิทรรศการส่วนใหญ่คือ บริเวณทางเข้าห้องสมุด รองลงมาคือที่ระเบียง ในการจัดนิทรรศการติดตามเหตุการณ์และวันสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการจะคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับผู้ชม และอุปกรณ์ที่ใช้ส่วนมากเป็นภาพและรองลงมาคือหนังสือ ในการจัดแต่ละครั้งจะให้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุดในการจัดนิทรรศการคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือด้านผู้ช่วยในการจัด และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือนักเรียนไม่สนใจการจัดนิทรรศการ

2.3 การเล่านิทาน ครูบรรณาธิกรณส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจูงใจให้นักเรียนเกิดความอยากอ่าน รองลงมาคือเพื่อให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานและคติเตือนใจ เลือกเรื่องที่จะเล่าโดยคำนึงถึงความสนุกสนานมีคติเตือนใจ ในการเล่าส่วนมากจะใช้วิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือ รองลงมาคือการเล่าปากเปล่า ส่วนวิธีที่ใช้น้อยที่สุดก็คือการใช้เทปนิทาน เตรียมตัวในการเล่านิทานโดยศึกษาเรื่องที่จะเล่าให้เข้าใจ ใช้นุ่มหนึ่งของห้องสมุดเป็นสถานที่เล่านิทานในตอนพักกลางวันประมาณ 10-20 นาที เมื่อเล่านิทานจบจะมีการซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะเล่า มีนักเรียนให้ความสนใจฟังการเล่านิทานกันมาก ปัญหาที่พบบ่อยในการเล่านิทานคือ ขาดอุปกรณ์ในการเล่า รองลงมาคือเวลาที่ใช้ในการเล่ามีน้อย และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือการประชาสัมพันธ์

2.4 การแนะนำหนังสือ ครูบรรณาธิกรณส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการชักจูงให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือ รองลงมาคือเพื่อต้องการชักจูงให้นักเรียนใช้ห้องสมุด การเลือกหนังสือที่จะแนะนำพิจารณาจากหนังสือที่มีเนื้อหาสาระดี ส่วนมากแนะนำหนังสือโดยการจัดป้ายนิเทศ มีการเตรียมตัวอ่านหนังสือเล่มที่จะแนะนำให้เข้าใจก่อน ในการเขียนแนะนำหนังสือจะพิจารณาจากเรื่องเด่นในหนังสือ มีนักเรียนให้ความสนใจอยู่ระดับปานกลาง ปัญหาที่พบบ่อยในการแนะนำหนังสือคือ ไม่มีหนังสือใหม่ รองลงมาคือ เวลาที่ใช้ในการแนะนำมีน้อย และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือนักเรียนไม่ให้ความสนใจ

2.5 การแข่งขันตอบปัญหา ครูบรรณาธิกรณส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง รองลงมาคือเพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากหนังสือในห้องสมุด ประเภทของปัญหาที่ใช้ถามส่วนมากเป็นประเภทความรู้ทั่วไป กำหนดเวลาในการส่งคำตอบของปัญหา 1 สัปดาห์หรือน้อยกว่า โดยใช้วิธีให้นักเรียนเขียนลงบนกระดาษ มีนักเรียนให้ความสนใจเข้าร่วมแข่งขันตอบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบบ่อยในการจัดการแข่งขันตอบปัญหาคือ เวลาที่ใช้ในการจัดมีน้อย รองลงมาคือขาดหนังสือ และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือขาดอุปกรณ์

2.6 การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน ครูบรรณาธิกรณส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะหัดอ่าน หัดเขียน รองลงมาคือเพื่อให้นักเรียนภูมิใจในความสามารถของตน การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียนโดยพิจารณาจากนิทานที่นักเรียนแต่งเองและขอความร่วมมือจากครูในการรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียนที่ห้องสมุดรวบรวมไว้ปานกลาง ปัญหาที่พบบ่อยคือขาดผู้ช่วยในการรวบรวม รองลงมาคือเวลาที่ใช้ในการรวบรวมมีน้อย

3. ผลการวิจัย เกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ
ผู้บริหารโรงเรียน

3.1 ด้านงบประมาณผู้บริหารส่วนใหญ่ได้จากการบริจาคมาใช้ในการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านและมีความเห็นว่างบประมาณที่ห้องสมุดได้รับมีจำนวนน้อย ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่
ได้ขออนุญาตจัดหาเงินพิเศษเพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยใช้วิธีขอบริจาคมาก
ที่สุด รองลงมาคือการจำหน่ายหนังสือให้กับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เคยจัดการหา
เงินพิเศษเพื่อใช้จ่ายในห้องสมุดโดยใช้วิธีการบริจาคมกที่สุดเช่นกัน รองลงมาคือการจำหน่าย
หนังสือ เหมือนกับครูบรรณารักษ์

3.2 ด้านการส่งเสริมบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรส่งเสริมให้
ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมากและเห็นว่าครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านได้นำสนใจมาก ในการปฏิบัติงานผู้บริหารจะให้เสรีภาพแก่ครูบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงาน
โดยให้คำปรึกษาเมื่อครูบรรณารักษ์ต้องการ และมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
ให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีส่วนร่วมในการแก้
ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมาก และมีการให้ความสนิทนสม เป็นกันเองกับ
ครูบรรณารักษ์อย่างมาก นอกจากนั้นผู้บริหารได้ให้โอกาสครูบรรณารักษ์ได้พบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกับครูบรรณารักษ์โรงเรียนอื่นในระดับปานกลาง และส่งครูบรรณารักษ์เข้ารับการอบรม
วิทยากรบรรณารักษศาสตร์และศึกษาในระดับสูงขึ้นด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียนมีผลการวิจัย
ซึ่งนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับวุฒิ ประสบการณ์ และการทำงานของครูบรรณารักษ์และ
ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

1.1 ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีวุฒิบัตรทาง
บรรณารักษศาสตร์ด้วย เคยผ่านการดูงานด้านห้องสมุดโรงเรียนมาแล้ว ส่วนการสอนนั้น
สอนสัปดาห์ละ 15-30 คาบ นับว่าเป็นข้อค้นพบที่น่ายินดีสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาใน
สังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ทั้งยัง เคย

ผ่านการดูงานห้องสมุดมาแล้ว ดังนั้นจึงสามารถทำงานได้ถูกต้องตรงกับ เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่ง สอดคล้องกับที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยได้กำหนดคุณวุฒิของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนไว้ ว่าต้อง เป็นผู้มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 2511 : 1-42) ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาในต่างจังหวัดที่พบว่าครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความรู้ทางการศึกษา แต่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์เพียงร้อยละ 18.08 เท่านั้น (ประดิษฐ์ ไชยกาฬ 2524 : 178) ส่วนในเรื่องงานด้านการสอนนั้นครูบรรณารักษ์ควรทำงานด้านห้องสมุดอย่างเต็มที่เพียงอย่างเดียว แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ครูบรรณารักษ์ต้องทำการสอนสัปดาห์ละ 15-30 คาบ ตรงกับที่ เหมวดี กาญจนสกุล (2527 : 79) ได้เสนอแนะไว้ว่าควรให้ครูบรรณารักษ์มีเวลาทำงานห้องสมุด อย่างเต็มที่ ถ้าจำเป็นต้องสอนด้วยก็ไมควรมีชั่วโมงสอนเกินสัปดาห์ละ 30 คาบ แต่สมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย (2511 : 1-42) กล่าวว่าถ้าให้ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมงสอนวิชาสามัญ ด้วยย่อมไม่มีเวลาดำเนินงานห้องสมุดเต็มที่ หากจะมีชั่วโมงสอนบ้างก็ไม่ควรเกินสัปดาห์ละ 15 คาบ ด้วยเหตุนี้จึงควรลดชั่วโมงสอนของครูบรรณารักษ์ให้น้อยลงจากเดิม เพื่อจะได้ให้โอกาสครูบรรณารักษ์ ได้ทำงานอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

1.2 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ก็มีความรู้และประสบการณ์มาบ้างแล้วจาก การเรียนในสถาบันการศึกษา จากข้อมูลนี้ทำให้สามารถยืนยันได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องมองเห็น ความสำคัญและให้การสนับสนุนห้องสมุด เปรียบได้กับการวิจัยของ วิจิตร บัจฉิมกุล (2507) ที่ว่าครูผู้สอนที่เคยผ่านการอบรมในเรื่องสื่อการสอนมาก่อนจะมีความกระตือรือร้นและต้องการใช้ สื่อการสอนมากกว่าครูที่ไม่เคยผ่านการอบรมมาเลย ในข้อที่ว่าผู้บริหารที่เคยมีความรู้และประสบการณ์ ด้านห้องสมุดมาแล้ว จะมองเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียน การสอนมากกว่าผู้บริหารที่ไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์เรื่องห้องสมุดมาก่อน

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อชักจูงและเปิด

โอกาสให้นักเรียนและครูได้อ่านหนังสือ สอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ : 2) ที่พบว่าจากการสำรวจโรงเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน จึงนับได้ว่าเป็นผลที่น่าพอใจเพราะการที่จะดูว่าการบริหารงานห้องสมุดจะประสบผล หรือไม่ต้องแห่ง เล็งไปที่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านให้แก่ผู้ใช้หรือจูงใจให้นักเรียน

เข้าใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น (พวา พันธุ์เมฆา 2528 : 151-152) สำหรับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้นห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้การติดป้ายประกาศให้ทราบทั่ว ๆ กัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ให้ผลดีวิธีหนึ่ง ดังผลการวิจัยของ ครูซิลล่า เจมส์ (2523 : 37) ที่ได้ทำการปิดโปสเตอร์แจ้งข่าวคราวหรือเชิญชวนไปติดไว้ที่ป้ายประกาศข้างห้องเรียนชั้น ม.4 ส่วนชั้นอื่นมิได้ติด พบว่า ผลจากการตรวจสอบบัตรยืมหนังสือปรากฏว่ามีเด็กม.4 มายืมหนังสือมากกว่าเด็กชั้นอื่น ๆ ดังนั้นจึงนับได้ว่าการติดป้ายประกาศเป็นวิธีที่ให้ผลวิธีหนึ่ง

ส่วนกิจกรรมที่นิยมจัดกันมากคือการเล่านิทาน เนื่องจากการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างยิ่ง ดังที่บันลือ พฤกษ์วัน (2521 : 14-15) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กในวัยนี้ต้องการฟังนิทานเรื่องที่สนุก ชวนเพื่อฝัน แต่คุณรัฐจวน อินทรกำแหง (2527 : 98) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กอายุ 7-8 ปี ชอบนิทานพื้นบ้านและนิทานตำนาน ชอบเรื่องชวนคิด ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงข้ามกับของ ประดิษฐ์ ไชยกาฬ (2524 : 171) ที่ปรากฏว่าในจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่ไม่เคยจัดกิจกรรมการเล่านิทานถึงร้อยละ 63.83 ส่วนมากจะจัดนิทรรศการถึงร้อยละ 70.21 แต่จากคำกล่าวของบันลือ พฤกษ์วัน (2521 : 14-15) และคุณรัฐจวน อินทรกำแหง (2517 : 98) ประกอบกับคำสนับสนุนของชัยณรงค์ พรหมวงศ์ (2522 : 80-81) และ ศ. ศุภมิตร (2522 : 28-32) เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่านิทาน ที่ว่าการเล่านิทานช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาและส่งเสริมการอ่าน ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้ห้องสมุดจัดขึ้นและเป็นการดีที่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีการจัดกันมาก

2.2 การจัดนิทรรศการ มีจุดมุ่งหมายที่จะชักจูงให้นักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด

บริเวณที่ใช้จัดนิทรรศการส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณทางเข้าห้องสมุด โดยจัดตามเหตุการณ์และวันสำคัญ วัตถุประสงค์ที่ใช้จะคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับผู้ชม เป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ที่ใช้ประกอบนิทรรศการคือ ภาพและใช้เวลาจัดแต่ละครั้งประมาณ 1-2 สัปดาห์จากการประเมินผลพบว่ามึนักเรียนให้ความสนใจในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุดก็คือ ด้านงบประมาณ จากวิธีการจัดนิทรรศการข้างต้น สอดคล้องกับผู้สนใจศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการได้กล่าวไว้ ซึ่งมีอยู่หลายท่านด้วยกัน เช่น ธาดาศักดิ์ วชิระปรีชาพงษ์ (2520 : 22-24) วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 20-27) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 35-36) และพวา พันธุ์เมฆา (2528 : 164-166) กล่าวว่า การจัดนิทรรศการนั้นควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อจูงใจให้นักเรียนเข้ามาใช้บริการ

ห้องสมุดมากขึ้นและเพื่อเพิ่มพูนความรู้แขนงต่าง ๆ อีกด้วย จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่าการจัดนิทรรศการช่วยให้การส่งเสริมการอ่านของนักเรียนได้ บริเวณที่ใช้ในการจัดนิทรรศการก็นับได้ว่าเป็นบริเวณที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากบริเวณทางเข้าห้องสมุด เป็นบริเวณที่สะดวกและใกล้ทางผ่านไปมาของผู้ใช้และส่วนมากจะจัดตามเหตุการณ์และวันสำคัญซึ่งนับได้ว่าเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม แต่สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือควรเป็นข้อมูลที่ใหม่และทันต่อเหตุการณ์ด้วย ส่วนวัสดุอุปกรณ์นั้นควรเหมาะสมกับผู้ชมนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้อง เนื่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านส่วนใหญ่จะจัดขึ้นเพื่อนักเรียนเป็นสำคัญ ส่วนครูนั้นเป็นผลพลอยได้ สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดส่วนใหญ่จะเน้นไปทางใช้ภาพ ดังนั้นจึงควรจะหันมาใช้หนังสือประกอบเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากการศึกษาของครูซิลลว่า เจมส์ (2523 : 33) พบว่าเมื่อนำหนังสือมาประกอบในการจัดนิทรรศการ ปรากฏว่าเด็ก ๆ ให้ความสนใจมากและหนังสือที่ไม่เคยถูกยืมก็มีการยืมออกไปอ่านอย่างน่าพอใจ ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดระหว่าง 1-2 สัปดาห์ก็เป็นช่วงที่พอเหมาะ เนื่องจากถ้าใช้เวลาสั้นกว่านี้นักเรียนอาจจะดูยังไม่ทั่วถึง แต่ถ้าจัดปล่อยทิ้งไว้นานก็จะทำให้ผู้ชมหรือนักเรียนเบื่อหน่ายได้ และช่วงเวลาในการจัดแต่ละครั้งก็อาจจะแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่จัดแต่ก็ไม่ควรเกิน 2 สัปดาห์ เมื่อประเมินผลแล้วปรากฏว่ามีนักเรียนให้ความสนใจในระดับปานกลาง ดังนั้นอาจจะหาวิธีชักชวนให้นักเรียนสนใจนิทรรศการเพิ่มขึ้นด้วยการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น สำหรับปัญหาที่พบมากในการจัดนิทรรศการก็คือทางด้านงบประมาณและยังเป็นปัญหาที่พบกันมากในการจัดกิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม เนื่องจากงบประมาณที่ใช้สำหรับห้องสมุดยังมีน้อยนั่นเอง แต่สามารถแก้ไขได้โดยการขอบริจาคจากผู้ปกครอง หรือขายอุปกรณ์การเรียนขนมและอื่น ๆ ให้แก่นักเรียนได้

นอกจากการจัดนิทรรศการจะช่วยส่งเสริมการอ่านแล้วยังมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอีกด้วย ดังผลการวิจัยของ เหมวดี การฤจนสกุล (2527 : 77) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมศรี เฉตระการ (2525 : 65) ที่พบว่ากิจกรรมที่ครูและนักเรียนมีความเห็นว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน คือ การจัดนิทรรศการ การแข่งขันตอบปัญหา และการฉายสไลด์ กลุ่มวิชาที่ต้องอาศัยห้องสมุดในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แต่จากการศึกษาของครูซิลลว่า เจมส์ (2523 : 30) ปรากฏว่าไม่พบหลักฐานอันใดที่จะแสดงว่าการจัดนิทรรศการหนังสือจะส่งเสริมการอ่านอย่างเสรีให้เกิดกับเด็กได้จริง การจัดนิทรรศการหนังสือ น่าจะเป็นผลของการคัด เลือกรับหนังสือมากกว่า

2.3 การเล่านิทาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อจูงใจให้นักเรียนเกิดความอยากรู้

โดยพิจารณาเรื่องที่จะเล่าจากความสนุกสนานและมีคติเตือนใจ และใช้วิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือ ซึ่งก่อนเล่าจะศึกษาเรื่องที่จะเล่าให้เข้าใจเสียก่อน แล้วเล่าในช่วงพักกลางวันประมาณ 10-20 นาที ที่มุมหนึ่งของห้องสมุด และมีการการถามปัญหาเมื่อเล่าจบ ซึ่งมีนักเรียนให้ความสนใจเข้าฟังมาก ส่วนปัญหาที่พบมากก็คือขาดอุปกรณ์การเล่า จากผลการวิจัยข้างต้นคะเห็นได้ว่าการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากนักเรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 36) ที่กล่าวว่าปัจจุบันการเล่านิทานถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแนะนำหนังสือ เนื่องจากโดยธรรมชาติของเด็กชอบฟังนิทานอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีความสนใจ กิจกรรมการเล่านิทานเป็นพิเศษ ส่วนจุดมุ่งหมายของการจัดนิทรรศการนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย อันหนึ่งที่ ธาดาศักดิ์ วชิระปรีชาพงษ์ (2520 : 25) ได้กล่าวว่า จัดกิจกรรมการเล่านิทานก็เพื่อให้เด็กรู้จักหนังสือ ทำให้เด็กอยากอ่านและมาใช้บริการห้องสมุด นอกจากนั้นยังได้รับความสนุกสนาน และคติเตือนใจอีกด้วย นับว่าเป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จมากวิธีการหนึ่ง เนื่องจากการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก ดังนั้นจึงอยากจะฟังเรื่องราวอื่นซ้ำอีก จึงทำให้เด็กไปหาอ่านเอง เป็นต้น หรือการเล่าทั้งท่ายไว้เพื่อเร้าความสนใจของนักเรียนให้ไปอ่านด้วยตนเอง จะเห็น ได้ว่าการเล่านิทานให้นักเรียนฟังจึง เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้ฝึกทักษะทางภาษา และส่งเสริมการอ่าน เป็นอย่างดี

ส่วนการเล่าอย่างไรจึงจะเป็นที่ติดอกติดใจของผู้ฟังก็ขึ้นอยู่กับครูบรรณารักษ์ว่ามีหลักการ ในการเล่านิทานอย่างไรบ้าง จากผลการวิจัยพบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เลือกเรื่องที่จะเล่า โดยเน้นหนักไปทางด้านความสนุกสนานและมีคติเตือนใจ ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายหนึ่งของทางคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 36) และธาดาศักดิ์ วชิระปรีชาพงษ์ (2520 : 25) ที่ได้กำหนดไว้ แต่ก็มีข้อที่ควรคำนึงถึงอย่างอื่นอีกคือต้องตรงกับความสนใจของนักเรียน โดย คำนึงถึงวัยของนักเรียนโดยเลือกให้เหมาะกับวัยของนักเรียน นอกจากนั้นถ้าเป็นเรื่องที่ครูบรรณารักษ์ ที่เป็นผู้เล่าชอบก็จะยิ่งดี เนื่องจากจะทำให้การเล่าออกสและสนุกสนาน สำหรับวิธีการที่ครูบรรณารักษ์ ใช้หนังสือประกอบการเล่าก็เป็น การจูงใจให้เด็กสนใจในเรื่องที่เล่ามากขึ้น สำหรับเด็กเล็กก็เป็น เพียงจุด เริ่มจูงใจให้สนใจหนังสือได้แม้จะอ่านหนังสือไม่ค่อยออก แต่ก็ช่วยให้เกิดความสนใจใน หนังสือและการเข้าห้องสมุด นอกจากนั้นยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากอ่านเรื่องอื่น ๆ ต่อไป แต่ครูบรรณารักษ์ก็ไม่ควรจะมีวิธีการเล่าโดยใช้หนังสือเพียงอย่างเดียว ควรจะให้วิธีการอื่น

เช่น เล่าเรื่องจากภาพ เล่าเรื่องโดยมีรูปภาพประกอบ เล่าเรื่องโดยการขีดหุ่น เล่าเรื่องโดยใช้สไลด์นิทานเป็นต้น สลับกันไปเพื่อว่านักเรียนจะได้ไม่เบื่อ สำหรับช่วงเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการเล่าก็นับว่าเหมาะสม เนื่องจากเป็นช่วงพักกลางวัน เป็นช่วงที่นักเรียนว่างและยังอยู่ในโรงเรียน จึงเป็นช่วงที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าฟังการเล่านิทานได้ แต่ถ้ามีนักเรียนสนใจมาก ๆ อาจจะใช้เวลาในช่วงเช้าหรือเย็นก็ได้ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 10-20 นาที เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กในระดับประถมศึกษาอย่างยิ่ง แต่ถ้าจะใช้เวลามากกว่านี้ก็ไม่ควรเกิน 30 นาที เนื่องจากนักเรียนอาจจะเบื่อได้ และในการจัดในห้องสมุดก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นการจูงใจให้เด็กมาใช้บริการของห้องสมุดมากขึ้น แม้ว่าไม่มีนิทานเด็กก็รู้สึกเป็นกันเองกับห้องสมุด อยากเข้ามาเดินดูหนังสือและอยากที่จะอ่านมากขึ้น นับว่าเป็นวิธีดึงดูดนักเรียนให้ใกล้กับหนังสืออีกวิธีหนึ่ง ปัญหาที่พบมากในการเล่าก็คือ การขาดอุปกรณ์ประกอบการเล่า เนื่องจากวิธีการเล่ามีหลายวิธี และวิธีที่จะดึงดูดความสนใจมากก็ต้องมีอุปกรณ์ประกอบ ซึ่งการทำอุปกรณ์แต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณที่ห้องสมุดมีน้อย และครูบรรณารักษ์จะต้องทำเองโดยทำงานของครูบรรณารักษ์ก็มีอยู่มากหลายดังนั้นจึงทำให้ขาดอุปกรณ์ในการเล่า แต่อาจจะแก้ไขได้โดยครูบรรณารักษ์แลกเปลี่ยนอุปกรณ์ประกอบการเล่านิทานกับครูบรรณารักษ์โรงเรียนอื่นหมุนเวียนกันไป จะเป็นการประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างมาก

2.4 การแนะนำหนังสือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการชักจูงให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือ โดยเลือกหนังสือที่มีเนื้อหาสาระดี แล้วเขียนแนะนำเรื่องเด่นในหนังสือจัดเป็นป้ายนิเทศ ซึ่งมีนักเรียนให้ความสนใจในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากคือไม่มีหนังสือใหม่ จากผลการวิจัยดังกล่าวปรากฏว่ามีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527 : 41) และพวง พันธุ์เมฆา (2528 : 180) ที่กล่าวว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการแนะนำหนังสือคือ ครูบรรณารักษ์ต้องการแนะนำหนังสือที่เลือกเฟ้นแล้วว่าเหมาะสมกับนักเรียนให้นักเรียนได้รู้จัก เพื่อจะได้ติดตามอ่านต่อไป นับเป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนสนใจและติดตามอ่านหนังสือวิธีหนึ่ง จากการศึกษา ตรีชิลลา เจมส์ (2523 : 33) ในการเก็บสถิติการยืมการยืมหนังสือพบว่า เด็ก ๆ ชอบยืมหนังสือจากบริเวณแสดงหนังสือใหม่ ด้วยเหตุนี้บรรณารักษ์จึงควรจัดหนังสือออกแสดงเป็นการแนะนำแก่นักเรียน เป็นระยะๆ ตลอดปี เพื่อให้เด็กเห็นว่าหนังสืออะไรบ้างที่มีอยู่ในห้องสมุด พวกนักเรียนจะได้ยืมไปอ่านอย่างทั่วถึง สำหรับการเลือกหนังสือที่แนะนำนอกจากดูที่เนื้อหาสาระดีแล้วยังสามารถนำเอาหนังสือเก่าที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจมาแนะนำได้ด้วย ดังจะเห็นได้จาก

การศึกษาของ ดร.ซิลล่า เจมส์ (2523 : 33) ที่พบว่าเมื่อนำหนังสือบนชั้นที่ไม่ค่อยมีคนหยิบไปอ่านมาจัดเสนอแนะเป็นครั้งคราว ปรากฏว่านักเรียนในโรงเรียนให้ความสนใจกันมาก และหนังสือที่ไม่เคยถูกหยิบก็มีการหยิบออกไปอ่านอย่างน่าพอใจ และในการเขียนแนะนำหนังสือ นอกจากจะเลือกเรื่องเด่นภายในหนังสือ ควรคำนึงถึงพวกรูปเล่ม ภาพประกอบ พร้อมทั้งเขียนข้อความเชิญชวนหรือท้าทายให้อยากติดตามอีกด้วย เพราะหนังสือที่เด็กส่วนใหญ่ชอบหยิบอ่าน เป็นหนังสือที่มีสภาพใหม่ สีสดสดสวย โดยใช้วิธีการแนะนำหลาย ๆ วิธีไม่เฉพาะเจาะจงวิธีใดวิธีหนึ่งมากเกินไป อาจจะจัดป้ายนิเทศ หุุดแนะนำหนังสือตามห้องเรียน จัดเป็นนิทรรศการ หรือจัดเป็นมุมหนังสือบ้างก็ได้เพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เบื่อและให้ความสนใจอยากอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่พบมากก็คือ ไม่มีหนังสือใหม่ ซึ่งสืบเนื่องมาจากห้องสมุดได้รับงบประมาณน้อย ดังนั้นเราอาจจะแก้ไขได้โดยการขอรืจาค หรือครูบรรณารักษ์อาจจะขออนุญาตผู้บริหารนำเอาหนังสือเก่าออกมาจำหน่ายในราคาถูก แล้วนำเงินไปซื้อหนังสือใหม่เข้ามาชดเชย

2.5 การแข่งขันตอบปัญหา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง คำถามที่ตั้งขึ้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป โดยให้เวลาในการเขียนคำตอบส่ง 1 สัปดาห์ หรือน้อยกว่า มีนักเรียนให้ความสนใจเข้าร่วมตอบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากก็คือ เวลาที่ใช้จัดมีน้อย จากผลการวิจัยปรากฏว่ามีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับ พวา พันธุ์เมฆา (2528 : 188) และวาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 78) ที่กล่าวว่ากิจกรรมนี้มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนสนใจการอ่าน การค้นคว้า เพราะว่าการที่จะตอบปัญหาได้ก็จะต้องค้นคว้าจากหนังสือ เนื่องจากการตั้งปัญหาของครูบรรณารักษ์มักจะเอามาจากหนังสือภายในห้องสมุดนั่นเอง และการตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปก็เป็นคำถามที่สามารถค้นหาคำตอบได้จากหลาย ๆ แหล่งด้วยกัน สำหรับระยะเวลาที่เขียนคำตอบส่งภายใน 1 สัปดาห์นั้น วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 79) มีความเห็นว่า ควรกำหนดเวลาการส่งคำตอบอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับของ พวา พันธุ์เมฆา (2528 : 188) ในการตอบคำถามแต่ละครั้งจะให้ตอบภายใน 2 สัปดาห์ หรือนานกว่านั้น สาเหตุที่ให้เวลาในการส่งคำตอบมาก อาจจะเนื่องมาจากการค้นคว้าหาคำตอบจากหลายแหล่งไม่ใช่ของง่ายสำหรับนักเรียนที่ยังใช้ห้องสมุดไม่เป็น ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าการให้ส่งคำตอบภายใน 1 สัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้นจึงเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป ทำให้นักเรียนไม่สามารถหาคำตอบได้ทัน จึงมีนักเรียนสนใจส่งคำตอบในระดับปานกลาง ถ้าครูบรรณารักษ์ให้ระยะเวลาในการส่งคำตอบเพิ่มขึ้นจะทำให้นักเรียนสนใจตอบคำถามมากขึ้น สำหรับปัญหาที่พบมากก็คือมีเวลาในการจัดน้อย เนื่องจากการจัดกิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหา เป็นกิจกรรมที่จะต้องให้

เวลานั้นคว่ำมาก ดังนั้นอาจจะจัดรวมเป็นภาคเรียนเดียวได้โดยให้ท้ายปัญหาหลาย ๆ ครั้ง ครั้งละ 2 สัปดาห์ แล้วรวมคะแนนพร้อมทั้งมอบรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศของแต่ละภาคเรียนก็ได้

2.6 การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะหัดอ่าน หัดเขียน ผลงานของนักเรียนที่รวบรวมพิจารณาจากนิทานที่นักเรียนแต่ง โดยขอความร่วมมือจากครูผู้อื่น ซึ่งมีนักเรียนให้ความสนใจผลงานของเพื่อนนักเรียนในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากคือขาดผู้ช่วยในการรวบรวมผลงาน จากผลการวิจัยดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 43) ที่กล่าวว่า ผลงานเขียนของนักเรียนจะให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วเมื่อนักเรียนเกิดความภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองก็จะให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะหัดอ่าน หัดเขียนต่อไป นอกจากนี้ ครุซิลล่า เจมส์ (2523 : 37) ได้ทำการศึกษาและพบว่าวิธีการที่จะดึงดูดเด็กเข้าห้องสมุดได้อีกวิธีหนึ่งก็คือครูบรรณารักษ์ร่วมมือกับครูส่งเสริมให้มีการจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียนในห้องสมุด วิธีนี้จะทำให้เพื่อน ๆ ของนักเรียนที่มีผลงานแสดงติดตามไปดู และก็อาจถือโอกาสหยิบยืมหนังสือไปอ่านด้วย แต่วิธีนี้ก็ไม่น่าแน่นอนเพราะเด็กบางคนไม่สนใจงานของเพื่อนเขาก็เลยไม่ไปห้องสมุดก็มี ส่วนผลงานของนักเรียนที่สามารถนำไปรวมนั้น จากการศึกษาคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 43) พบว่านอกจากจะรวบรวมจากนิทานที่นักเรียนแต่งขึ้น แล้วยังสามารถให้เด็กรวบรวมเกร็ดความรู้ทางโภชนาการ ทางวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม ได้อีกด้วย ในการรวบรวมผลงานของนักเรียนนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างมากได้แก่ครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูบรรณารักษ์จะต้องขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและครูประจำวิชา แต่จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่ครูบรรณารักษ์พบมากก็คือขาดผู้ช่วยในการรวบรวมผลงาน จึงทำให้ทราบว่าครูประจำชั้นและครูประจำวิชาให้ความร่วมมืออย่างน้อยอยู่ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากครูประจำชั้น และครูประจำวิชา มีภาระในการสอนมากจึงไม่มีเวลาในการที่จะรวบรวมให้ได้ อาจจะแก้ไขได้โดยให้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาช่วยเพียงคัดเลือกผลงานของนักเรียนเท่านั้น ส่วนการรวบรวมเป็นรูปเล่มก็ให้

นักเรียนซึ่งอยู่ในชั้นโค เป็นผู้รวบรวม เป็นรูปเล่มแทนก็จะทำให้ครูบรรณารักษ์มี เวลาที่จะทำงานอื่น ได้มากขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้ห้องสมุดมีหนังสือเพิ่มมากขึ้น

3. การให้ความสนับสนุนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของผู้บริหารโรงเรียน

3.1 ด้านงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้มาจากการบริจาค ส่วนงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับนั้นมีจำนวนน้อย ดังนั้นทั้งครูบรรณารักษ์และผู้บริหาร จึงได้จัดหาเงินพิเศษเพื่อมาใช้ให้ห้องสมุด และวิธีการหาเงินพิเศษที่ใช้มากที่สุดก็คือการขอรับบริจาค จากข้อค้นพบดังกล่าวจะเห็นได้ว่างบประมาณที่ได้รับยังน้อยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาและผลการวิจัยของผู้ที่สนใจศึกษาหลายท่านได้แก่ เซาวลิต คงแท้ (2528 : บทคัดย่อ) ประดิษฐ์ ไชยภาพ (2524 : 177) สวรรค์ แก้วเหล็ก (2512 : 104-109) และจาก คำกล่าวของนาง เรณู สวามิวัตต์และนางสาวศิริพร ไทยประดิษฐ์ (ประจักษ์ พุ่มวิเศษ และคณะ 2527 : 66) บรรณารักษ์ผู้ได้รับรางวัลดีเด่น ได้กล่าวว่าปัญหาที่พบมากที่สุดก็คือ ขาดแคลนงบประมาณ ดังนั้นทางห้องสมุดจึงต้องพยายามช่วยตัวเองมากที่สุด และจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า วิธีการที่ครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียนใช้กันมากที่สุดก็คือ การขอรับบริจาค ซึ่งวิธีการจัดหาเงินพิเศษเพื่อมาใช้ในห้องสมุดนั้นนอกจากการขอรับบริจาคแล้วยังสามารถที่จะหาได้โดยทางอื่นอีก เช่น

1. เก็บเงินค่าสมัครเป็นสมาชิกของห้องสมุด ค่าบำรุงของสมาชิก เงิน ทดแทนค่าบริการ เช่น ค่าปรับ เมื่อนำหนังสือส่งคืนเกินกำหนดระยะเวลา หรือ เมื่อทำหนังสือของห้องสมุดสูญหาย เป็นต้น
2. เงินจากการจัดบริการ เช่น เงินจากการจัดซ่อมหนังสือ เป็นต้น
3. เงินจากการจัดกิจกรรมเป็นกรณีพิเศษ เช่นจากการขายอาหาร เครื่องดื่ม และจัดทอดผ้าป่าหนังสือ เป็นต้น
4. เงินที่ได้จากการจำหน่ายหนังสือ หรือวัสดุอื่น ๆ ซึ่งห้องสมุดเห็นว่าเก่า และคัดออกจากบัญชีแล้ว

เมื่อมีวิธีการหาเงินพิเศษหลายวิธีดังนั้นทั้งครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียนควร ใช้หลาย ๆ วิธี เพื่อจะได้มีเงินมาใช้ในการจัดห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้อย่างเต็มที่ และในการขอรับบริจาคนอกจากจะขอรับเป็นเงินแล้วยังสามารถขอรับบริจาคเป็นหนังสือหรือครุภัณฑ์ ได้อีกด้วย

ดังนั้น เมื่อห้องสมุดมีงบประมาณอย่างเพียงพอก็จะทำให้ทางห้องสมุดสามารถที่จะซื้อหนังสือใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์มาให้เด็กเรียนได้อ่าน เพื่อเป็นการฝึกทักษะการอ่านและเพิ่มพูนความรู้ นอกจากนี้ยังสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้อย่างสม่ำเสมอมากขึ้น

3.2 ด้านการส่งเสริมบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเห็นว่าครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมได้นำสนใจมากในการปฏิบัติงานผู้บริหารให้เสรีภาพในการปฏิบัติงานและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านบ้าง เมื่อครูบรรณารักษ์ต้องการ นอกจากนั้นก็ยังมีโอกาสเข้าร่วมกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยอย่างสนิทสนม เป็นกันเอง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูบรรณารักษ์ได้พบปะสังสรรค์กับครูบรรณารักษ์โรงเรียนอื่นบ้างในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่องการเพิ่มพูนความรู้ผู้บริหารได้มีการส่งครูบรรณารักษ์เข้ารับการอบรมวิชาการบรรณารักษศาสตร์และศึกษาในระดับสูงขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบว่าผู้บริหารได้มองเห็นความสำคัญของห้องสมุดอยู่บ้าง ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าห้องสมุดควรสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สำหรับการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์นั้นผู้บริหารได้ให้อิสระในการทำงานดี ซึ่งทำให้ครูบรรณารักษ์ทำงานได้คล่องตัวและทำอย่างเต็มที่โดยไม่มีความรู้สึกว่ามีคนมาควบคุมหรือกำสั่งจับผิด และยังเปิดโอกาสให้ครูบรรณารักษ์ได้พบปะกับครูบรรณารักษ์โรงเรียนอื่นอีกนับได้ว่า เป็นการพัฒนามูลฐานของห้องสมุดด้วย เนื่องจากทำให้ครูบรรณารักษ์ได้มีโอกาสเรียนรู้พัฒนาการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ มีโอกาสรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูบรรณารักษ์โรงเรียนอื่น นอกจากนั้นผู้บริหารยังมีการส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์เข้ารับการอบรมและเรียนต่อในระดับสูงขึ้นอีกด้วย นับว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนอย่างมาก ดังที่ประดิษฐ์ ไชยกาฬ (2524 : 178) ได้กล่าวว่าการจัดอบรมครูบรรณารักษ์เป็นครั้งคราวซึ่งถึงแม้จะอบรมในระยะสั้นเพียง 5 วัน แต่นับว่าเป็นประโยชน์ในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่ครูบรรณารักษ์ได้มาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูบรรณารักษ์

1.1 ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเล่านิทานซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ ถ้าหากจัดบ่อยครั้งอาจทำให้เด็กเรียนเบื่อ ดังนั้นครูบรรณารักษ์

จึงควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างสลับกันไป เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อกิจกรรมที่
ครูบรรณารักษ์จัดทำจำเจและซ้ำซาก

1.2 การจัดนิทรรศการส่วนใหญ่ครูบรรณารักษ์จะใช้ภาพเป็นอุปกรณ์ ผู้วิจัยเห็นว่า
ควรหันมาเน้นทางด้านการใช้หนังสือเป็นอุปกรณ์มากกว่า เพราะจะเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้นักเรียน
ติดตามอ่านหนังสือที่นำมาแสดงต่อไป

1.3 ในการเลือกเรื่องที่จะเล่านิทานนอกจากจะเน้นทางด้านความสนุกสนานมีคติ
เตือนใจแล้ว ต้องคำนึงถึงระดับผู้ฟังให้มาก เพราะเด็กแต่ละระดับมีความชอบไม่เหมือนกัน และ
ควรเป็นเรื่องที่ผู้เล่าชอบด้วย เพราะจะทำให้การเล่ามีรสชาติมากขึ้น

1.4 ครูบรรณารักษ์ไม่ควรยึดวิธีการเล่าโดยใช้หนังสือแต่เพียงอย่างเดียว ควร
ใช้วิธีการอื่น ๆ อีก เช่น การเล่าเรื่องจากภาพ เล่าเรื่องโดยมีรูปภาพประกอบ เล่าเรื่อง
โดยการเชิดหุ่น เล่าเรื่องโดยใช้สไลด์นิทาน เป็นต้น สลับกันไปเพื่อว่านักเรียนจะได้ไม่เบื่อ

1.5 ครูบรรณารักษ์ควรจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือแก่นักเรียนเป็นระยะ ๆ ตลอดปี
เพื่อให้นักเรียนเห็นว่ามีหนังสืออะไรบ้างที่อยู่ในห้องสมุด นักเรียนจะได้หยิบไปอ่านอย่างทั่วถึง

1.6 การคัดเลือกหนังสือที่มานำในกิจกรรมแนะนำหนังสือ ควรจะนำเอา
หนังสือซึ่งมีอยู่ในห้องสมุดที่เห็นว่ามีประโยชน์และน่าสนใจออกมาแสดงด้วย

1.7 การจัดการแข่งขันตอบปัญหาครูบรรณารักษ์ควรใช้เวลาในการส่งคำตอบมากกว่า
1 สัปดาห์ เพื่อนักเรียนจะได้มีเวลาในการค้นคว้าหาคำตอบได้ทัน

1.8 ครูบรรณารักษ์ควรคัดเลือกหนังสือเก่าแต่ยังมีประโยชน์ออกมาขายให้แก่
นักเรียนเพื่อจะได้นำรายได้จากการขายหนังสือเก่าไปจัดซื้อหนังสือใหม่เข้าห้องสมุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

2.1 ควรให้ครูบรรณารักษ์ทำงานห้องสมุดเต็มเวลา ไม่ควรมีชั่วโมงสอน ถ้า
หากจำเป็นจะต้องสอนก็ไม่ควรมีชั่วโมงสอนเกิน 15 คาบ

2.2 ควรจัดหาผู้ช่วยครูบรรณารักษ์เพิ่มขึ้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครูบรรณารักษ์

2.3 ควรเปิดโอกาสให้ครูบรรณารักษ์ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ

ครูบรรณารักษ์โรงเรียนอื่น ๆ มากขึ้น

2.4 ผู้บริหารควรสนับสนุนทางด้านงบประมาณของห้องสมุดเพิ่มขึ้น โดยการพยายามจัดสรรเงินงบประมาณให้เพียงพอที่จะดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน

2. ควรศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ อีกรอกจากกิจกรรมทั้ง 5 อย่างตั้งที่กล่าวมาแล้ว

3. ควรศึกษาถึงผลที่นักเรียนได้รับจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ว่าได้ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพียงใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย